

GAZDASÁGI SZEMLE

Csonka-Magyarország nemzeti vagyona A Magyar Tudományos Akadémia kiadásában most jelent meg *Fellner Frigyes* egyetemi tanár „Csonka-Magyarország nemzeti vagyona” című munkája.

Csonka-Magyarország nemzeti vagyonának alapos adatok és számítások útján történő értékelése több szempontból bir különös jelentőséggel. Jelentőséggel bir mindenekelőtt abban az irányban, hogy a magyar gazdasági statisztikának egy igen jelentékeny fejezete készült ezáltal el teljesen a mai viszonyoknak megfelelően. Mód van ezáltal arra, hogy amikor külkereskedelmi vagy fizetési mérlegünk passzivitását, vagy az adóterhek nagyságát stb. vizsgáljuk, ezt a nemzeti vagyon nagyságára tudjuk vonatkoztatni és ezáltal pozitív adataink vannak ily irányban a külföldi államokkal való összehasonlításra.

A második szempont az ország hitelének szempontja. Amikor *Fellner Frigyes* kimutatja azt, hogy Csonka-Magyarország 34.7 milliárd pengő nemzeti vagyonát a külfölddel szemben mindössze 2.6 milliárd pengő értékű tartozás terheli és ilymódon a külfölddel szemben való eladósodás a nemzeti vagyon bruttó értékének 7.65% -át teszi ki, az az ország, mely *Fellner Frigyes* megállapítása szerint is (64. oldal) nemzeti termelését nagyrészen külföldi tőke segítségével folytatja és amely a jövőre is külföldi hiteleket kell hogy igénybe vegyen, a külföldi hitelezők számára anyagilag is megfelelő garanciát nyújt.

A harmadik szempont végül a trianoni békeszerződés revíziójának a szempontja. *Fellner Frigyes* munkája kimutatja azt, hogy a trianoni békeszerződés következtében az utódállamok gazdagodása a magyar szent korona országainak rovására minden ellenszolgáltatás nélkül — háboru előtti értékben számítva — 33.8 milliárd pengő. (82. oldal). Ha figyelembe vesszük ehhez azt, hogy ez az értékelés minimálisan 35%-os eltolódást szenvedett, oly horribilis eredményhez jutunk, amely méltán kell, hogy felkeltse a külföld figyelmét az elkövetett igazságtalanság revíziója iránt.

Csonkamagyarország nemzeti vagyonának gyakorlati kiszámítása előtt foglalkozik *Fellner Frigyes* könyve a nemzeti vagyon fogalmával és az annak becslésénél alkalmazott módszerekkel.

Megállapítja a munka azt, hogy a nemzeti vagyon egy bizonyos időben valamely államilag szervezett népnek rendelkezésére álló gazdasági javak összessége a külfölddel szemben fennálló tökekövetelések hozzáadásával és tartozások levonásával. A nemzeti vagyonhoz csak olyan javak tartoznak, amelyek forgalom tárgyai, vagy pedig ha nem képezik forgalom tárgyát, termelő tevékenység és tökebefektetés eredményei (pl. kőutak, szabályozott víziutak stb.).

A munka szerint a nemzeti vagyon becslésénél háromféle módszer alkalmazható. Az alanyi (subjektív) módszer, az egyes személyek vagyonából indul ki és az egyes vagyonok összesítése útján állapítja meg a nemzeti vagyont. A tárgyi módszer az egyes gazdasági javak (földbirtok, bányák, épületek stb.) értékének számszerű megállapításából indul ki. A harmadik, a nemzeti vagyon megállapítására alkalmazható módszer a de Foville-féle módszer, amely megállapítván azt, hogy egy átlag esztendőben haláleset következtében mennyi vagyon cserél gazdát és megszorozván ezt a vagyonmennyiséget az ország lakosságának középellettartamával, így jut el a nemzeti vagyon összecszerüléséhez.

Fellner Frigyes Csonkamagyarország nemzeti vagyonának megállapításánál a tárgyi módszert alkalmazza. Alkalmazza ezt első sorban azért, mert ennek a módszernek az eredményei a legmegbízhatóbbak, másfelől pedig azért, mert Csonkamagyarország speciális viszonyainál fogva a másik két módszer általános alkalmazása nehézségekbe ütközik.

Fellner Frigyes munkája hat csoportban tárgyalja a nemzeti vagyon értékét. Külön állapítja meg a földbirtoknak, a bányáknak, az épületeknek, a közlekedési eszközöknek, az ingóságoknak és a külfölddel szemben fennálló követeléseknek és tartozásoknak, mint a nemzeti vagyon elemeinek az értékét és így jut el arra az eredményre, hogy Csonkamagyarország nemzeti vagyonja 32.080 millió pengő.

A földbirtok értékelésénél a munka mindenekelőtt a földbirtok jövedelmezőségét igyekszik megállapítani. Rendkívül alapos számítások után kimutatja azt, hogy a kataszteri tiszta hozadék a tényleges tiszta hozadékhoz úgy aránylik, mint 1 : 3.90-hez. E számítás szerint a magyar föld hozadéka 643.9 millió pengő. Ezt az összeget tőkésíti 4.5%-os alapon s az így kapott értékből levonva a mezőgazdasági ingatlanokon található épületek értékét, 10.8 milliárd pengő földértékhez jut. Egy katasztrális hold átlagos hozadékértéke tehát 712.9 pengő. Ezt a számítását kontrollálja más számítási mó-

dokkal is. Így nevezetesen kiszámítja Fellner Frigyes azoknak az ingatlanoknak az értékét, amelyek évenként haláleset következtében cserélnek gazdát. Megszorozza ezt a valószínű középélettartamával a magyar lakosságnak és így 10.4 milliárdos földbirtok értékeléshez jut.

A bányák és kohók értékét a hozadék tőkésítésével 1460 millió pengőben állapítja meg Fellner Frigyes számítása.

Az épületeknél ugyancsak a hozadék-értékből indul ki. Megállapítja azt, hogy 1927 november 1-én az összes adóköteles és ideiglenes adómentes házak nyers bérjöveldelme, illetőleg bérértéke 467.2 millió pengő volt. Ezen hozadéknak a tőkésítésével kapott eredményt kiegészíti az állandóan adómentes ingatlanok értékével. Majd az építkezési költségek figyelembevételével számítja ki az épületek értékét és az így kapott eredmények egybevetésével jut arra a végeredményre, hogy az épületek értéke 8.19 milliárd pengő.

A közlekedési eszközök (utak, vasutak, viziutak, hajópark, motoros közlekedési eszközök) értékét az előállítási költségek alapján vizsgálván, a következő eredményre jut:

A közutak értéke	331.5 millió pengő
A hidak értéke	63.5 " "
A viziutak és hajóállomány értéke	185.7 " "
A vasutak értéke	2067.4 " "
A posta, távirda, távbeszélő értéke	195.8 " "
A géperejű járóművek értéke	77.5 " "
Közlekedési eszközök össz.	2921.4 millió pengő

Az ingóságok értékelésénél a tüzbiztosítási adatokból indulva ki és kiegészítve ezeket a nem biztosított ingóságok, a mezőgazdasági holt leltár stb. értékével, az ingóságoknak 10.5 milliárd pengős értékéhez jut.

A külföld elleni követelések 370.9 millió pengős összegével a nemzeti vagyon 34.7 milliárd pengő bruttó összegben, amelyből a külfölddel szemben fennálló tartozások címén 2.6 milliárd pengő kerül levonásba. Ily módon a tiszta nemzeti vagyon 32.080 millió pengő.

Nagyon érdekes Csonkamagyarország vagyonmegoszlásának az eltolódása Nagy-Magyarország nemzeti vagyonának megoszlásával szemben. Csonkamagyarország nemzeti vagyonának 32.4%-át teszi ki a földbirtok, míg Nagy-Magyarországon a nemzeti vagyon 39.7%-át tette ki. Az eltolódás az épületek és az ingóságok

javára történt legelsősorban. Az épületek aránya a békében 17.2, Csonkamagyarországon 23.6%. Az ingóságoké Nagy-Magyarországon 26.7, Csonkamagyarországon 30.3%.

Foglalkozik végül a munka a nemzeti vagyon becsülésére vonatkozó bírálatos észrevételekkel. Rámutat a szerző ebben a fejezetben arra, hogy — bár a nemzeti vagyon becslése nem járhat abszolút pontos eredménnyel, — e becslésnek a lehető pontosságra kell törekednie s ha e célját elérte, gazdasági, pénzügyi stb. jogalkotásoknál, összehasonlító statisztikánál különös fontossága van.

Fellner Frigyes rendkívül hasznos szolgálatot tett a magyar gazdaságtudománynak és a gazdaságstatisztikának akkor, amikor a maga hatalmas munkával járó számításait elvégezte. *B. J.*

PÉNZÜGYI JOGGYAKORLAT

A felszólamlási bizottság vizsgálni köteles, hogy adóköteles jövedelem van-e vagy nincs, akkor is, ha a fellebbezés csak a bírság ellen irányul. (Közig. Biróság 5675/1926. P. sz.) Minthogy az 1925. évi 500/P. M. számú rendelet 21. §-a értelmében a szolgálati illetményekből való jövedelmet azon összegben kell a jövedelemadónál alapul venni, mellyel az az előző évben az alkalmazottak általános kereseti adója alá vonatott, az adófelszólamlási bizottság tartozott volna megvizsgálni, hogy mely összegű jövedelem vonatott általános kereseti adó alá s azon tény, hogy az adózó fellebbezésének kérelmi része csak a bírság elengedésére irányult, nem menti fel a bizottságot az egész kivetés felülvizsgálata alól akkor, ha a tényelődások szerint adóköteles jövedelem nincsen; az I. fokú törvényellenesen becslésre alapított megállapításnak fenntartása a fellebbezés törvényszerű elintézésének nem tekinthető.

A biztosító intézet alkalmazottainak üzletszerzési jutaléka a járandóság kiegészítő része, tehát az alkalmazottak kereseti adója alá tartozik. (Közig. Biróság 5057/928. P. sz.) Az 1925. évi 300/P. M. számú pénzügyminiszteri H. Ö. 16. §-ának (1) bekezdése szerint az alkalmazottak kereseti adójának alapja az állandó természetű illetmény, továbbá a jutalék és minden egyéb a szolgálati viszonyból, illetőleg a hivatásszerű foglalkozásból eredő változó természetű járandóság, amely változó természetű járandóság közé tartoznak a 16. §. (1) bekezdéséhez fűzött utasítás (1) bekezdésének 8. pontja szerint a biztosítási vállalatok tisztviselőinél a szerzési költségek címén járó bevételek is.